

CLASICISMUL FRANCEZ

Singura tara care nu a asimilat barocul triumfator in tot estul Europei este Franta .Aici , clasicismul se contureaza sub domnia lui Ludovic al XIII-lea ,pentru a-si gasi deplina dezvoltare in timpul lui Ludovic al XIV-lea .Clasicismul francez in secolului al XVII-lea este o sinteza a influentelor renascentiste italiene ,a celor antice si a traditiilor franceze .El infuenteaza arhitectura ,decoratia si intr-o masura mai mica ,pictura.Sustinut de inflenta Academiei franceze ,care se infiiteaza in 1635 , acest curent este asimilat stralucirii secolului lui Ludovic al XIV-lea .Treptat ,rococo-ul ,mostenitor al barocului ,va inlocui clasicismul francez .

Servind glorificarea puterii regale,viziunea artei clasice franceze este monumentala ,folosindu-se pentru acesta de jocul echilibrat dintre horizontale si verticale ,spre deosebire de dinamica liniei curbe a barocului .

Plalatul Versailles ,de dimensiuni impresionante,simbol al autoritatii monarhice absolute ,precum si al rationalismului ,a adunat,pentru construirea si decorarea sa, pe arhitectii si decoratorii cei mai reprezentativi pentru noul stil :Charles le Brun (1610-1690),Louis le Vrau (1612-1670), precum si Francois Mansard (1598-1666).

Nicolas Poussin (1594-1665)este cel care fixeaza gustul clasic in pictura .Compozitiile si peisajele sale cu ruine fac dovada regulilor clasicismului :simplitate,corectitudine,acuratete .

Pictura lui Georges de la Tour (1593-1652) poarta amprenta caravaggismului (stilul lui Caravaggio),folosind efectele de clarobscur date de lumina unei lampi sau a unei lumanari ;fiecare dintre lucrarile sale face ,cu toate acestea ,dovada accentuata a rigorii ,eliminand aproape orice detalii (decor, arhitectura) care ar incarca inutil lucrarea .

STILUL ROCOCO

Stilul rococo reprezinta o tendinta artistica a secolului alXVII-lea ,care se dezvolta sub domnia lui Ludovic al XV-lea .

Aparut catre 1715 rococo-ul apune odata cu ascensiunea neoclasicismului francez ,catre 1765 .

Pictura capata acum un rol decorativ ,fiind invadata de motive exotice si naturaliste ,In cadrul motivelor ornamentale ,curbele contracurbele si alte ornamente vadesc o inspiratie orientala sau mitologica .Stilul rococo corespunde atmosferei rafinate si intelectuale a saloanelor pariziene Astfel ,Parisul devine un loc de manifestare a arhitecturii rococo ,in cadrul resedintelor luxoase numite hotels.

Este o arhitectura mai rafinata cu spatii mai intime,care lasa loc decoratiei – Salonul printesei de Soubise .Paris .

Multe plafoane (ale resedintelor ,cat si ale bisericilor) sunt decorate acum cu pituri in trompe l'oeil :personajele sunt colorate astfel incat sa simuleze realitatea ,ele plutind parca ,in atitudini pline de gratie si eleganta .

Antoine Watteau (1684-1721) este pictorul "serbarilor galante" si al saloanelor din aceasta perioada .Picturile sale exprima in egala masura caracterul trecator al lucrurilor (sentimentul amoros ,afectiv,atitudinile fugitive).Printre cele mai cunoscute "serburi galante " se numara Imbarcarea pentru Cythera ,o proba de virtuositate si subtilitate :compozitia este alcatuita din figuri enigmatice ,atmosfera este vapoasa .

Francois Boucher (1703-1770) si Jean Honore Fragonard (1732-1806) se consacra si ei reprezentarilor galante sau libertine ,fara al egala pe Watteau .Modelele cu piele sidefie si haine bogat decorate reflecta gustul burgheziei indragostite de o arta deseori facila-Fragonard,Leaganul .

NEOCLASICISMUL

Cu acest termen sunt desemnate transformarile artistice din perioada 1750-1830.Influentat de gandirea din Secolul luminilor ,neoclasicismul impune dominatia rigorii ,avand drept modele de arta greaca si cea romana .Antichitatea se impune din nou ,in opozitie cu conceptiile baroce .Scoaterea la lumina in 1748,a asezarilor romane de al Pompei si Herculenum favorizeaza o interpretare nuanzata a Antichitatii .Aceasta "noua lectura" este menita sa duca la redescoperirea simplitatii si profunzimei naturii ,spre deosebire de trairile superficiale ale rococo-ului. Temele mitologice si antice ,sunt din nou prezente.In timpul primului Imperiu (1804-1814) ,neoclasicismul devine stilul oficial .Revolutia franceza se foloseste si ea de acest stil pentru a evidentia virtutile patriotice ,regandind valorile antice in termeni morali .Artisutul trebuie sa fie acum o persoana

angajata civil ,care sa-i invete pe ceilalti faptele eroilor antichi,simuland astfel virtutea.

Fara efecte decorative ,pictura neoclasica incearca perfectiunea neteda, punand accent pe forta reprezentarii;ea se foloseste de gesturi teatrale,sugerand eroismul.Artistul neoclasic isi controleaza inspiratia ,supunand-o examenului ratiunii sale .

Arhitectura neoclasica regaseste sobrietatea si monumentalitatea arhitecturii antice ,ale carei elemente frontonul,coloana,le foloseste.

J a c q u e s –G e r m a i n Soufflot proiecteaza o opera grandioasa pentru reconstituirea bisericii Sainte Genevieve din Paris devenita apoi Pantheonul.El este construit dupa un plan in cruce greceasca ,inaltat cu o mare cupola. La Madelaine din Paris proiectata de Pierre Vignon, este un templu peripter simbolizand legatura dintre puterea lui Napoleon (in onoarea caruia a inceput constructia) Imperiul Roman .

Manifestul neoclasicismului in pictura este considerat a fi lucrarea lui Jacques –Louis David (1748-1825) ,Juramantul Horatilor. Ea este riguros compusa pe o retea de verticale si orizontale,intr-o gama cromatica retinuta,toate aceste eelemente de limbaj plastic conferind operei lui David echilibru ,calm si armonie.

Elev al lui David, Jan Auguste Dominique Ingres (1780-1867) este unul dintre ultimii mari reprezentanti ai stilului clasic si conservator francez ,pictura sa aducand in acelasi timp o inoie acestui stil ,care il poate situa printre preromantici.Sustinator pasionat al predominatiei liniei asupra culorii el creaza forme aproape sculpturale,opunandu-se prin aceasta unei cromatici abundente.Marea Odalisca de la Luvru este considerata astazi ca o chintesenta a conceptiei artistice a lui Ingres Nbudul este tratat sculptural ,cu o mare precizie si,in acelasi timp ,cu o mare delicatase a tusei.

Catre 1830 idealurile antice ale neoclasicismului se vor risipi in fata idealurilor romantice care incepusera sa se manifeste.

ROMANTISMUL

Romantismul este o miscare europeana care se manifesta inca de la inceputul secolului al XIX-lea .Promovand lirismul,fantezia,libertatea de expresie ,cultul naturii acest curent apare ca reactie impotriva clasicismului .Sensibilitatea romantica refuza orice

constrangere ratională și moralizatoare (așa cum este cazul neoclasicismului) și lasă un loc important irationalului, intuiției, instinctului, trăirii. La început, este o mișcare literară pentru că apoi să-și pună amprenta ei asupra picturii. El reliefează izolarea artistului în lumea sa interioară, singurătatea sa în fața viziunilor și sentimentelor sale.

Theodore GERICAULT (1791-1824) este primul pictor romantic francez, însă moartea sa prematură lasă o operă destul de puțin întinsă. Pluta Meduzei, poate cea mai inspirată lucrare a sa, este inspirată dintr-o întâmplare reală pe care Gericault o tratează cu un excepțional simț al tragicului.

Eugene Delacroix (1798-1863) este reprezentantul major al romantismului; el caută să transpună în pictură stările de spirit și referințele literare care caracterizează această mișcare. O lucrare grandioasă este Moartea lui Sardanapal: ultimele ore de viață ale regelui sunt ilustrate printr-un dezastru în care cele mai prețioase bunuri (femei, sclavi, bogății) sunt distruse sub ochii săi. Atitudinile personajelor sunt contorsionate, iar folosirea contrastelor cromatice, de umbră și lumină, servesc la exprimarea tragediei care are loc.

În Anglia, peisajul romantic este pus în valoare de John Constable (1776-1837), preocupat de variațiile luminii și ale atmosferei. El influențează peisagistii romantici francezi și, indirect, pe impresionisti.

William TURNER (1775-1851) este atras și el de peisaje, dând o viziune onirică și fantastică metamorfozelor colorate ale luminii și spațiilor, parca mișcătoare, pe care le pictează. Abandonarea aproape totală a oricăror referințe la real îl face să apară ca un precursor al impresionismului.

Pictura lui Caspar-David Friedrich (1774-1840) este reprezentativă pentru romantismul german, temele sale de predilecție fiind peisajele și ruinele, sub o lumină rece, evidențiind relația om-natură.

REALISMUL (1830-1863)

Opunându-se romantismului, curentul realist dezaproba subiectele tradiționale și de ficțiune, sub motivul că ele nu sunt reale și vizibile în lumea prezentă. În acest sens, realismul susține că numai lucrurile timpului său, cele care pot fi văzute sunt "reale". Atât în artele plastice, cât și

in literatura ,pozitia realista a fost intarita de toate cuceririle stiintifice ale secolului inventarea fotografiei fiind una dintre cele mai importante pentru arte .Intuitia,imaginatia,sunt acum condamnate de "metodele stiintifice".In arta, realismul sustine prin urmare doua directii majore :o orientare a subiectelor picturii catre teme contemporane (sociale si politice si o pictura accesibila marelui public ,pe intelesul tuturor .

Gustave COURBERT (1819-1877)se opune cu violenta pricipiilor clasice evocand adesea in picturile sale realitatile cotidiene,cu moravurile si problemele sociale ale epocii sale .El afirma ca arta picturii consta numai in reprezentarea obiectelor vizuale si tangibile .

Edouart MANET (1832-1883) este al doilea mare realist, alaturi ce Coubert si totusi diferit de acesta .

In 1863 ,in urma protestelor a foarte numerosi artisti ,este organizat din initiativa lui Napoleon ,un Salon al refuzatilor ,care sa gazduiasca nenumarate lucrari respinse de juriul Salonului oficial ,organizat de Academia de Arte Frumose, expunea in fiecare an lucrari ale artistilor din toata Franta;un premiu sau numai acceptarea la cest Salon insemna recunoasterea artstica si asigura succesul profesional .

La Salonul refuzatilor din 1863 ,Manet socheaza cu lucrarea intitulata Dejunul pe iarba .Aici,el transpune tema paradisului pastoral ,folosita din Renastere pana in secolul stilului rococo ,in lumea contemporana lui,personajele lucrarii find perfect identificabile in vremea sa.Opinia publica este indignata de prezenta ,intr-un paravan parizian a unei femei goale ,stand intre doi barbati imbracati la moda ;publicul nu mai vede, de aceasta data ,nimfe si satiri din mitologie ,ci portretele , reprezentate aproape fotografic,ale unor contemporani.

Capodopera lui Manet ,Bar la Fois-Bergere (1882) ,este un exemplu al felului de a integra figura umana in contextul pictural .Suprafata picturii vibreaza de nenumaratele reflectii ale luminii pe care lampile le imprastie asupra obiectelor ce compun frumoasa natura moarta si care se reflecta ,in acelasi timp in oglinda .Totul devine stralucitor , Bar de Foiles –Bergere fiind ,in cele din urma un spectacol optic care surprinde un anumit moment

Astfel,Manet rupe cu traditia ,redefinind suprafata picturala si deschizand drumul Impresionismului .

IMPRESIONISMUL

Miscarea artistica debuteaza catre 1865 ,insa se afirma cu adevarat odata cu prima sa expozitie din 1874,ea se incheie in 1886 data ultimei expozitii .Impresionistii sunt uniti de aceeasi conceptie si vointa picturala :studiul luminii si culorii ,al impresiilor vizuale pe care le da lumina .

Termenul de impresionism a fost folosit pentru prima oara in 1874 de un jurnalist care ridiculizeaza peisajul lui Monet,Impresie-Rasarit de soare .

Reunind un grup de personalitati artistice printre care Monet ,Pissarro ,Sisley ,impresionismul va atrage si alti artisti care vor evolua ulterior catre demersuri diferite.

Impresionistii isi propun sa sugereze formele obiectelor scaldate in lumina si atmosfera care le inconjoara.Acest lucru reclama un serios studiu al lumii ,impresionistii stiind si afirmand ca obiectele isi schimba culoarea in functie de lumina in care sunt percepute,de reflectarea culorii altor obiecte ca si efectele produse de alaturarea (juxtapunerea) mai multor obiecte colorate .De exemplu culorile complementare puse una langa alta in suprafete suficiente se intensifica una pe cealalta.Amestecate in cantitati egale ele dau un gri neutru.Umbrele nu sunt gri sau negre asa cum foarte numerosi pictori de pana acum crezusera,ci colorate .De asemenea juxtapunerea culorilor pe panza gandite in asa fel incat ele sa formeze un amestec doar privite de la distanta ofera nuante mult mai puternice decat cele care ar rezulta din amestecul fizic al culorilor .In felul acesta impresionistii ajung sa obtina efecte stralucitoare cu ajutorul tusei mici, juxtapuse sau suprapuse –o caracteristica a picturii lor—care surprind vibratia si efectele luminii.

Claude Monet (1840-1926) a adus foarte departe aceasta experienta , in special in seria de lucrari care reprezinta Catedrala din Rouen in diferite momente ale zilei .

Auguste Renoir (1841-1919) foloseste limbajul impresionist pentru a reprezenta figuri umane surprinse in cadrul diverselor evenimente contemporane lui ;Dans la Moulin de la Galette este un exemplu al farmecului si veseliei cu care Renoir invaluieste personajele sale .

Edgar Degas (1834-1917) expune impreuna cu impresionistii ,nefiind insa un adept al picturii de exterior (in plen-air,in aer liber).Foarte modern prin atentia pe care o acorda organizarii compozitionale ,incadrarii personajelor in spatiul pictural ,ca si prin punctele sale de vedere foarte indraznete ,Degas contribuie la distrugerea sistemului perspectival ,influentand felul de incadrare a fotografiilor de la inceputul secolului XX .

NEOIMPRESIONISMUL

În urma și prin evoluția căutărilor impresioniste apare o nouă tendință picturală care aprofundează studiul teoriilor despre lumină și culoare: ea susține separarea culorilor în mici tuse (care pot ajunge niște puncte) juxtapunere și folosirea contrastelor simultane de culoare. Acesta este motivul pentru care noua tendință va fi numită divizionism sau pointilism. (derivat de la cuvântul francez point = punct). Reprezentanții săi, Georges Seurat și Paul Signac construiesc suprafețele doar cu ajutorul punctelor de culoare pură, evitând orice contur, fapt ce a dus la simplificarea accentuată a formelor.

O după-amiaza de duminică pe insula Grande Jatte de Georges Seurat este o lucrare pentru Neoimpresionism: culorile, ca și formele sunt realizate cu ajutorul a mici puncte colorate care juxtapunerea formează nuanțele și tonalitățile dorite cu ajutorul amestecului optic. Amestecul optic este asadar o trăsătură esențială a Neoimpresionismului care respinge amestecul lor fizic. Însa această preocupare este o nouă ordine picturală care face ca personajele lui Seurat să pară imobilizate în atitudini rigide.

POSTIMPRESIONISMUL

Grupând mai multe tendințe artistice, postimpresionismul își propune ca reacție la înregistrarea a senzațiilor de moment ale culorii și luminii o examinare sistematică a proprietăților spațiului tridimensional, expresivității liniei și culorii, cât și a caracterului simbolic al subiectelor reprezentate. Trei artiști având fiecare propriul sau demers artistic, sunt personalitățile artistice de după impresionism: Van Gogh, Cézanne și Gauguin. Toți trei au început prin a accepta limbajul impresionist, dezvoltându-și apoi fiecare propria personalitate și stilul său inconfundabil. Ei sunt denumiți post-impresionisti, această clasificare arătând poziția lor cronologică de după impresionism.

Paul Cézanne (1839-1906) se apropie de impresionism prin atitudinea sa față de lumină și materie. Însa el depășește lecția impresionismului, orientând pictura sa către sinteza formelor, descompunerea volumelor și obținerea senzației de profunzime prin juxtapunerea petelor de culoare și folosirea culorilor reci și calde. Cézanne este cel care a inventat și

utilizat perspectiva aeriana, perspectiva care nu se slujește de linii și de desen pentru a crea iluzia optică a spațiului, ci de proprietățile pe care le au culorile: transparență, luminozitate, senzație de cald sau rece de apropiere ori departare, Cézanne ajungând la o virtuozitate cu totul remarcabilă în privința exploatarei subtilităților cromatice.

Muntele Sainte Victoire este ilustrarea capacităților excepționale ale lui Cézanne de a stăpâni proprietățile culorilor și luminii pe care le subordonează propriei sale viziuni. El rămâne unul dintre precursorii cei mai importanți ai picturii moderne.

Vincent Van Gogh (1853-1890) porneste căutările sale în cadrul curentului impresionist însă el folosește tehnica divizării culorii pentru a-și exprima toate trăirile sufletești. Opera sa face dovada construirii volumelor cu ajutorul conturilor dar și a contrastelor puternice de culoare marcând astfel o percepere a lumini inconfundabilă și o exprimare a sa cu totul originală.

Paul Gauguin (1848-1903) se desprinde de impresionism, aducând picturii o dimensiune nouă, diferită folosind tinte plate (zone de culoare nevibrate ca tonalitate) acordând atenție motivului pictural. Stabilirea în Tahiti aduce în pictură săvârșirea picturilor primare. Toate aceste preocupări, precum și forța operei sale face din Gauguin unul dintre precursorii artei moderne.

Concluzii

Evoluția artelor plastice de-a lungul celor trei secole (XVII-XIX) pe care le-am parcurs în aceste câteva pagini, este spectaculoasă, de o strălucitoare bogăție a evenimentelor, concepțiilor, viziunilor și expresiilor artistice. Producțiile artistice de orice fel: arhitecturale, picturale decorative, s-au aflat întotdeauna într-o strânsă relație cu evenimentele istorice, ale istoriei civilizațiilor precum și cu valorile promovate de autorii operelor de artă. Putem forma un tabel general care pune alături atât evenimentele artistice cât și cele istorice care au influențat atât direct cât și indirect creația artistică. Ele arată astfel o strânsă legătură între evoluția artelor și cea a tehnicilor în secolul XIX.

□ Perioada este cronologică începând din secolul XVII până în secolul XIX.

□ Informațiile istorice artistice sunt în aceeași poziție verticală.

-Contextul politic si evenimentele de civilizatie sunt mentionate in partea de sus a tabelului .

-Pictura si arhitectura se regasesc in zona centrala a tabelului .

-Partea inferioara a tabelului cuprinde alte mijloace de expresie sau evenimente culturale .

□Benzile orizontale reprezinta fiecare un curent artistic pe durata sa istorica,usurand in acest fel compararea diferitelor perioade precum si retinerea celor mai importante informatii legate de acestea.